

5.7 Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych

Stosowane zasady rachunkowości

Grupa zapewnia zatrudnionym pracownikom długoterminowe świadczenia w okresie zatrudnienia (nagrody jubileuszowe) oraz świadczenia po okresie zatrudnienia (odprawy emerytalne i rentowe, świadczenia przejazdowe i świadczenia z ZFŚS dla emerytów i rencistów, odprawy pośmiertne). Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalno- rentowe są wypłacane jednorazowo w momencie przejścia na emeryturę lub rentę. Wysokość odpraw emerytalno-rentowych i nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Odprawy pośmiertne wypłacane są po śmierci pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z powyższych tytułów w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Pracownikom przysługują również świadczenia po okresie zatrudnienia w postaci świadczeń socjalnych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz kolejowych ulg przejazdowych. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa ujmuje powyższe świadczenia w wartości bieżącej zobowiązania na dzień kończący okres sprawozdawczy.

Wysokość długoterminowych świadczeń w okresie zatrudnienia oraz świadczeń po okresie zatrudnienia wyliczana jest przez niezależną firmę aktuarialną metodą prognozowanych świadczeń jednostkowych. Wartość bieżącą zobowiązania z tego tytułu ustala się poprzez dyskontowanie szacowanych przyszłych wydatków pieniężnych - przy zastosowaniu stóp procentowych opartych na rynkowych stopach obligacji rządowych. Koszt bieżącego zatrudnienia programu określonych świadczeń ujmowany w wyniku jako koszt świadczeń pracowniczych, za wyjątkiem, gdy jest uwzględniony jako koszt wytworzenia składnika aktywów, odzwierciedla wzrost zobowiązania z tytułu określonych świadczeń wynikający z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym. Koszty przeszłego zatrudnienia ujmuje się od razu w wyniku finansowym. Koszt odsetek netto jest obliczany poprzez stosowanie stopy dyskonta do wartości netto zobowiązania z tytułu określonych świadczeń i prezentowany w kosztach finansowych. Zyski i straty aktuarialne powstające z tytułu korekt założeń aktuarialnych ex post oraz zmian założeń aktuarialnych są odnoszone do kapitału własnego przez pozostałe całkowite dochody w okresie, w którym powstały. W przypadku nagród jubileuszowych odnoszone są w koszty okresu.

ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku wycenę aktuarialną rezerw na świadczenia pracownicze dla jednostek z Grupy zlokalizowanych w Polsce oparto o następujące podstawowe założenia:

	Wycena na dzień	
	31/12/2018	31/12/2017
	%	%
Stopa dyskonta	3,0	3,25
Średni zakładany roczny wzrost podstaw kalkulacji rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe, nagrody jubileuszowe	do 3,0	do 3,5
Zakładany wzrost ceny uprawnienia na świadczenia przejazdowe	do 2,5	do 2,5
Średni zakładany roczny wzrost podstaw kalkulacji rezerwy z tytułu odpisu na ZFŚS	3,5 - 5,0	3,3 - 5,0
Średni ważony współczynnik mobilności pracowniczej	1,7 - 8,2	1,1 - 10,0

Istotny wpływ na wartość rezerw na świadczenia pracownicze mają przyjęte założenia w zakresie stopy dyskontowej, założonego wzrostu płac oraz oczekiwanego przeciętnego wzrostu zatrudnienia. Poniżej zaprezentowano analizę wrażliwości dla zmian powyższych założeń. Analizę tę przeprowadzono zmieniając jedynie wartość jednej zmiennej, przy jednoczesnym braku zmian pozostałych założeń.

Analiza wrażliwości wartości rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

31/12/2018	Stopa dyskontowa		Wskaźnik wzrostu wynagrodzeń		Wskaźnik mobilności pracowniczej	
	+0,30 pp.	-0,30 pp.	+0,25 pp.	-0,25 pp.	+0,25 pp.	-0,25 pp.

	31/12/2018	Stopa dyskontowa		Wskaźnik wzrostu wynagrodzeń		Wskaźnik mobilności pracowniczej	
		+0,30 pp.	-0,30 pp.	+0,25 pp.	-0,25 pp.	+0,25 pp.	-0,25 pp.
		Nagrody jubileuszowe	304,0	(4,3)	4,4	3,7	(3,7)
Odprawy emerytalne i rentowe	195,8	(3,3)	3,4	2,9	(2,8)	(3,0)	2,9
Odprawy pośmiertne	7,9	(0,1)	0,1	0,1	(0,1)	(0,1)	0,1
ZFŚS	130,2	(5,0)	5,3	4,4	(4,2)	(0,8)	0,8
Świadczenia przejazdowe	32,8	(1,3)	1,3	1,1	(1,1)	(0,3)	0,3
Razem	670,7	(14,0)	14,5	12,2	(11,9)	(8,0)	7,9

	31/12/2017	Stopa dyskontowa		Wskaźnik wzrostu wynagrodzeń		Wskaźnik mobilności pracowniczej	
		+0,30 pp.	-0,30 pp.	+0,25 pp.	-0,25 pp.	+0,25 pp.	-0,25 pp.
		Nagrody jubileuszowe	288,0	(4,1)	4,3	3,5	(3,4)
Odprawy emerytalne i rentowe	174,6	(3,1)	3,2	2,7	(2,6)	(2,7)	2,7
Odprawy pośmiertne	7,1	(0,1)	0,2	0,1	(0,1)	(0,1)	0,1
ZFŚS	143,5	(5,6)	6,0	5,2	(5,0)	(0,8)	0,8
Świadczenia przejazdowe	33,8	(1,3)	1,4	1,3	(1,1)	(0,2)	0,3
Razem	647,0	(14,2)	15,1	12,8	(12,2)	(7,5)	7,6

Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze

	Odprawy emerytalne i rentowe	Odpisy na ZFSS dla emerytów i rencistów	Świadczenia przejazdowe	Odprawy pośmiertne	Nagrody jubileuszowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Całkowita kwota rezerw
1/01/2018 (zbadane)	166,8	143,5	33,8	7,1	274,2	37,2	662,6
Korekty błędów poprzednich okresów	7,8	-	-	-	13,8	-	21,6
1/01/2018 (po przekształceniu)	174,6	143,5	33,8	7,1	288,0	37,2	684,2
Koszt bieżącego zatrudnienia	5,7	1,9	1,6	0,2	11,2	-	20,6
Koszt odsetkowy	4,8	4,7	1,1	0,2	8,6	-	19,4
(Zyski) i straty aktuarialne ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach	27,3	(12,5)	(2,7)	1,1	-	-	13,2
(Zyski) i straty aktuarialne ujmowane w rachunku wyników	-	-	-	-	37,2	-	37,2
Utworzenie rezerwy	-	-	-	-	-	30,9	30,9
Rozwiązanie rezerwy	-	-	-	-	-	(19,3)	(19,3)
Świadczenia wypłacone	(16,6)	(7,4)	(1,0)	(0,7)	(41,1)	(12,7)	(79,5)
Różnice kursowe	-	-	-	-	0,1	0,2	0,3
31/12/2018	195,8	130,2	32,8	7,9	304,0	36,3	707,0
Rezerwy długoterminowe	169,1	125,3	31,7	6,6	258,8	-	591,5

	Odprawy emerytalne i rentowe	Odpisy na ZFŚS dla emerytów i rencistów	Świadczenia przejazdowe	Odprawy pośmiertne	Nagrody jubileuszowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Całkowita kwota rezerw
Rezerwy krótkoterminowe	26,7	4,9	1,1	1,3	45,2	36,3	115,5
Razem	195,8	130,2	32,8	7,9	304,0	36,3	707,0

	Odprawy emerytalne i rentowe	Odpisy na ZFŚS dla emerytów i rencistów	Świadczenia przejazdowe	Odprawy pośmiertne	Nagrody jubileuszowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Całkowita kwota rezerw
1/01/2017 (zbadane)	153,2	128,6	33,3	6,9	268,9	34,0	624,9
Korekty błędów poprzednich okresów	7,0	-	-	-	13,7	-	20,7
1/01/2017 (po przekształceniu)	160,2	128,6	33,3	6,9	282,6	34,0	645,6
Koszt bieżącego zatrudnienia	5,3	1,7	0,6	0,1	11,0	-	18,7
Koszt odsetkowy	4,8	4,5	1,2	0,2	8,4	-	19,1
(Zyski) i straty aktuarialne ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach	21,0	15,4	(0,2)	0,7	-	-	36,9
(Zyski) i straty aktuarialne ujmowane w rachunku wyników	-	-	-	-	29,8	-	29,8
Utworzenie rezerwy	-	-	-	-	-	26,7	26,7
Rozwiązanie rezerwy	-	-	-	-	-	(18,4)	(18,4)
Świadczenia wypłacone	(16,7)	(6,7)	(1,1)	(0,8)	(43,8)	(5,1)	(74,2)
31/12/2017	174,6	143,5	33,8	7,1	288,0	37,2	684,2
Rezerwy długoterminowe	150,9	137,8	32,5	6,3	248,2	-	575,7
Rezerwy krótkoterminowe	23,7	5,7	1,3	0,8	39,8	37,2	108,5
Razem	174,6	143,5	33,8	7,1	288,0	37,2	684,2

Pozycje ujęte w wyniku w odniesieniu do programów świadczeń pracowniczych

	31/12/2018	31/12/2017
Koszty świadczeń pracowniczych	(69,4)	(56,8)
Koszty finansowe	(19,4)	(19,1)
Ogółem ujęte w wyniku przed opodatkowaniem	(88,8)	(75,9)

(Zyski) / straty aktuarialne

2018	zmiana założeń demograficznych	zmiana założeń finansowych	pozostałe zmiany	Razem
Straty / (zyski) aktuarialne - świadczenia po okresie zatrudnienia				
Odprawy emerytalne i rentowe		4,4	2,5	20,4
Odpisy na ZFŚS dla emerytów i rencistów		1,2	4,2	(17,9)
Świadczenia przejazdowe		0,3	1,1	(4,1)
				(2,7)

2018	zmiana założeń demograficznych	zmiana założeń finansowych	pozostałe zmiany	Razem
Odprawy pośmiertne	0,1	0,1	0,9	1,1
Straty / (zyski) aktuarialne - pozostałe świadczenia długoterminowe				
Nagrody jubileuszowe	5,3	3,2	28,7	37,2
Razem	11,3	11,1	28,0	50,4

2017	zmiana założeń demograficznych	zmiana założeń finansowych	pozostałe zmiany	Razem
Straty / (zyski) aktuarialne - świadczenia po okresie zatrudnienia				
Odprawy emerytalne i rentowe	0,1	2,7	18,2	21,0
Odpisy na ZFŚS dla emerytów i rencistów	1,4	5,3	8,7	15,4
Świadczenia przejazdowe	0,4	1,2	(1,8)	(0,2)
Odprawy pośmiertne	(0,2)	0,1	0,8	0,7
Straty / (zyski) aktuarialne - pozostałe świadczenia długoterminowe				
Nagrody jubileuszowe	(0,4)	3,3	26,9	29,8
Razem	1,3	12,6	52,8	66,7

Analiza terminów zapadalności wypłaconych świadczeń pracowniczych

31/12/2018	Odprawy emerytalne i rentowe	Odpisy na ZFŚS dla emerytów i rencistów	Świadczenia przejazdowe	Odprawy pośmiertne	Nagrody jubileuszowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Razem
do 1 roku	26,7	4,9	1,1	1,3	45,2	36,3	115,5
od 1 do 5 lat	63,6	21,9	5,2	3,3	133,6	-	227,6
powyżej 5 lat	105,5	103,4	26,5	3,3	125,2	-	363,9
Razem	195,8	130,2	32,8	7,9	304,0	36,3	707,0

31/12/2017	Odprawy emerytalne i rentowe	Odpisy na ZFŚS dla emerytów i rencistów	Świadczenia przejazdowe	Odprawy pośmiertne	Nagrody jubileuszowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Razem
do 1 roku	23,7	5,7	1,3	0,8	39,8	37,2	108,5
od 1 do 5 lat	53,2	23,8	5,0	2,7	128,0	-	212,7
powyżej 5 lat	97,7	114,0	27,5	3,6	120,2	-	363,0
Razem	174,6	143,5	33,8	7,1	288,0	37,2	684,2

Średni okres zapadalności świadczeń pracowniczych w Jednostce dominującej wynosił 10,3 lat na dzień 31 grudnia 2018 roku. Udział Jednostki dominującej w wartości rezerw Grupy na świadczenia pracownicze, wycenianych metodami aktuarialnymi, wynosi około 90%.